

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ДУ «НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ВИЩОЇ
ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ»**

**Всеукраїнська науково-практична конференція
здобувачів вищої освіти**

МОЛОДЬ – АГРАРНИЙ НАУЦІ І ВИРОБНИЦТВУ

**Актуальні питання законодавства,
Ad linguas et culturas per cognitionem
(до мов і культур через пізнання)
та «Психологія організаційного розвитку
та управління персоналом»**

18 березня 2026 року

Біла Церква
2026

УДК 001.895:338.43:378-053.6:340.136(063)

Варченко О.М., д-р екон. наук, професор.

Димань Т.М., д-р с.-г. наук.

Філіпова Л.М., канд. с-г наук.

Ковальчук І.В., канд. юрид. наук.

Обіюх Н.М., канд. юрид. наук.

Резнік В.Г., старший викладач.

Шевченко А.М., канд. психол. наук.

Куманська Ю.О., канд. с.-г. наук.

Мостипан О.В., д-р філософії, **відповідальний секретар.**

Відповідальна за випуск – **Мостипан О.В.**, д-р філософії, начальник редакційно-видавничого відділу.

Актуальні питання законодавства, Ad linguas et culturas per cognitionem (до мов і культур через пізнання) та «Психологія організаційного розвитку та управління персоналом»: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти. 18 березня 2026 р. – Білоцерківський НАУ. – 204 с.

Збірник підготовлено за авторською редакцією доповідей учасників конференції без літературного редагування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори.

Ел. адреса: <http://science.btsau.edu.ua/taxonomy/term/34>

©БНАУ

статистично значущі відмінності ($\phi = 1,701$; $p \leq 0,05$): серед працівників з високою установкою на креативну поведінку (група 1) домінує вільнодумний тип (46,16%), тоді як у групі із середньою установкою (група 2) переважає традиційний тип ставлення до змін (47,06%). Цей результат підтверджує тісний зв'язок між рівнем особистісної установки на творчість та відкритістю до інновацій.

3. *Сприймання організаційної культури.* Більшість досліджуваних (63,34%) ідентифікує культуру своєї організації як тип «завдання», що передбачає проектну орієнтацію, командну роботу та оптимальне використання ресурсів. Тип «ролей» виявлено у 23,33% учасників, тип «влади» - у 13,33%. Статистично значущих відмінностей між групами за цим показником не встановлено: обидві групи переважно орієнтуються на культуру «завдання», що засвідчує спільність організаційного контексту незалежно від рівня креативності.

4. *Рівень професійної самоефективності.* У загальній вибірці домінує середній рівень самоефективності (50,00%), високий рівень зафіксовано у 23,33%, низький - у 26,67% респондентів. При міжгруповому порівнянні встановлено статистично значущу перевагу ($\phi = 1,731$; $p \leq 0,05$) за показником високого рівня самоефективності у групі 1 (38,46%) порівняно з групою 2 (11,76%). Середній рівень переважає у групі 2 (58,82% проти 38,46% у групі 1). Отже, працівники з вищою установкою на креативність вирізняються більшою впевненістю у власних можливостях, наполегливістю та внутрішньою мотивацією до досягнення результату.

Висновки. Проведене дослідження підтвердило, що креативність є системоутворювальною складовою інноваційного потенціалу організації та перебуває у тісному взаємозв'язку з ключовими психологічними характеристиками персоналу. Встановлено, що вищий рівень особистісної установки на креативну поведінку статистично значущо асоціюється з вільнодумним ставленням до інновацій та вищим рівнем професійної самоефективності. Сприймання організаційної культури не виявило суттєвих міжгрупових відмінностей, що може свідчити про провідну роль зовнішніх організаційних умов для всіх категорій персоналу.

З практичного погляду, результати дослідження обґрунтовують потребу в комплексному підході до розвитку інноваційного потенціалу організації. Психологам рекомендується впроваджувати тренінгові програми, спрямовані на формування дивергентного мислення, толерантності до невизначеності та зниження тривожності, пов'язаної зі страхом помилки. Керівникам - створювати організаційну атмосферу довіри, відкритості та демократичного стилю управління як необхідних умов для повноцінної реалізації творчого потенціалу й забезпечення сталого інноваційного розвитку підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бельська Н.А., Мельник М.Ю., Новгородська М.М. Діагностика креативності у профорієнтаційній роботі: методичні рекомендації. Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2021. 72 с.
2. Карамушка Л.М., Шевченко А.М. Діагностика організаційної культури освітніх організацій: методичні рекомендації. Київ, 2014. 40 с.
3. Методики дослідження психічного здоров'я та благополуччя персоналу організацій: психологічний практикум / Л.М. Карамушка та ін.; за ред. Л.М. Карамушки. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2023. 76 с.

УДК 81'366.547

ЮХИМЕНКО І.Є., здобувачка вищої освіти

Науковий керівник – **ЦВИД-ГРОМ О.П.**, канд. філол. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

НАЦІОНАЛЬНО-МОВНІ ОСОБЛИВОСТІ СЛІВ-ЗВЕРТАНЬ У ЄВРОПЕЙСЬКИХ НАРОДІВ

Тези присвячені дослідженню національно-мовних особливостей слів-звертань у мовах європейських народів. Розглядаються основні граматичні, лексичні та культурні особливості звертань, їх роль у формуванні

мовного етикету та міжособистісної комунікації. Особлива увага приділяється формам ввічливості та соціальним нормам використання звертань у різних європейських мовах. Наводяться приклади з української, англійської, французької, німецької, іспанської та польської мов.

Ключові слова: слова-звертання, мовний етикет, ввічливість, комунікація, європейські мови, лінгвістика.

Мовна комунікація неможлива без засобів звернення до співрозмовника. Слова-звертання є важливим елементом мовного етикету, оскільки вони виконують функцію привернення уваги адресата, вираження поваги, соціальної дистанції або близькості між людьми. У різних європейських мовах система звертань формувалася під впливом історичних, культурних та соціальних чинників, тому має свої національно-мовні особливості.

Однією з характерних рис української мови є наявність кличного відмінка, який спеціально використовується для звертання. Це граматична форма, що збереглася з праслов'янської мови. Наприклад: Олено! Маріє! Друже! Учителю!

Крім того, українська мова має розвинену систему ввічливих звертань: пан, пані, пане, які часто поєднуються з ім'ям, прізвищем або професією: пані Наталіє, пане професоре. Такі форми підкреслюють шанобливе ставлення до співрозмовника.

В англійській мові система звертань побудована переважно на використанні титулів перед ім'ям або прізвищем. Найпоширенішими є Mr. (містер), Mrs. (місіс), Miss (міс) та Ms. – нейтральна форма звертання до жінки незалежно від її сімейного стану. Наприклад: Mr. Brown, could you help me?

Особливістю англійської мовної культури є тенденція до спрощення форм звертання. У багатьох сучасних компаніях працівники звертаються один до одного лише по імені, навіть якщо різниця у статусі є значною.

Французька мова відзначається високим рівнем формалізованості мовного етикету. Найпоширеніші звертання – Monsieur (пан), Madame (пані) та Mademoiselle (панна). Наприклад: Bonjour, Monsieur Dupont!

Цікаво, що в сучасній Франції слово Mademoiselle майже не використовується в офіційних документах, оскільки вважається, що воно акцентує увагу на сімейному статусі жінки.

У німецькій мові також існує чітке розмежування форм звертання. Основними є Herr (пан) і Frau (пані). Наприклад: Herr Müller, guten Tag!

Крім цього, важливим елементом німецького мовного етикету є використання займенників du (ти) і Sie (Ви). Перехід на форму du між співрозмовниками часто означає встановлення більш дружніх стосунків.

В іспанській мові поширеними є звертання Señor, Señora та Señorita. Наприклад: Señor García, buenos días!

Для вираження поваги використовується займенник usted, який граматично поєднується з дієсловом у третій особі. Така форма підкреслює формальний характер спілкування.

У польській мові система звертань має багато спільного з українською, але також має власні особливості. Найпоширенішими є Pan (пан) та Pani (пані). Наприклад: Pani Anna, czy może mi pani pomóc?

Особливістю польської мови є те, що у ввічливих звертаннях часто використовується конструкція pan/pani + дієслово у третій особі, що граматично відрізняється від української системи звертань.

Цікавим явищем у європейських мовах є використання звертань разом із професійними титулами або посадами. Наприклад: Doctor Smith, Professor Müller, Madame la directrice. Такі форми звертань підкреслюють соціальний статус особи та її професійну роль у суспільстві.

Отже, слова-звертання є важливою складовою мовної культури європейських народів. Вони відображають історичні традиції, соціальні відносини та культурні норми спілкування. Незважаючи на відмінності між мовами, спільною рисою є прагнення за допомогою звертань встановити контакт між співрозмовниками та виразити повагу до адресата. Дослідження таких мовних явищ дозволяє глибше зрозуміти особливості мовної поведінки різних народів і сприяє розвитку міжкультурної комунікації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of Language. Cambridge University Press, 2010. 585 p.
2. Brown P., Levinson S. Politeness: Some Universals in Language Usage. Cambridge University Press, 1987. 311 p.
3. Формули мовного етикету в європейських мовах. Вікіпедія. URL:<https://uk.wikipedia.org> (дата звернення: 11.04.2024).

УДК 81'25

ВОЗНЕНКО І.А., здобувач вищої освіти

Науковий керівник – **МИХАЙЛЕНКО О.А.**, канд. філол. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ О. ВАЙЛДА «ПОРТРЕТ ДОРІАНА ГРЕЯ»)

Тези присвячено дослідженню особливостей перекладу англійських фразеологічних одиниць українською мовою на матеріалі роману О. Вайлда «Портрет Доріана Грея», визначенню домінантних перекладацьких стратегій та охарактеризуванню їх впливу на збереження стилістичної виразності художнього тексту.

Ключові слова: фразеологізм, перекладацькі трансформації, еквівалентність, ідіома, адекватність перекладу.

Фразеологічний фонд будь-якої мови відображає історичний досвід, ментальність та систему цінностей певного народу. Фразеологізми функціонують як готові мовні комплекси з цілісним, часто метафоричним значенням, що не зводиться до суми значень їх компонентів. У художньому тексті вони виступають важливим засобом формування образності, іронії та індивідуального стилю автора. Саме тому переклад фразеологічних одиниць є складним і багатовимірним завданням, яке потребує не лише мовної, а й культурної компетентності перекладача.

Проблема перекладу фразеологізмів активно розробляється у працях вітчизняних і зарубіжних дослідників. Зокрема, фразеологізм визначається як стійке словосполучення з семантичною цілісністю та відтворюваністю у мовленні [1, с. 727]. В англійській традиції відповідні одиниці часто позначаються терміном «ідіома» і характеризуються семантичною непрозорістю та структурною фіксованістю [2, с. 67]. Переклад таких одиниць передбачає вибір між збереженням форми та збереженням змісту, що зумовлює необхідність застосування різних перекладацьких стратегій [3, с. 45-46].

Метою дослідження є встановлення особливостей відтворення англійських фразеологічних одиниць в українському перекладі роману Оскара Вайлда «Портрет Доріана Грея» та визначення домінантних способів їх перекладу.

Роман О. Вайлда характеризується високим рівнем стилістичної насиченості,

Степенко Д.І., Біліченко А.М. Проблеми адекватності та еквівалентності в перекладі офіційно-ділових текстів з англійської мови.....	108
Ткачук Н.В., Скуловатова О.В. Креативність персоналу як складова інноваційного потенціалу організації.....	110
Юхименко І.Є., Цвид-Гром О.П. Національно-мовні особливості слів-звертань у європейських народів.....	111
Возненко І.А., Михайленко О.А. Стилiстичні особливості перекладу фразеологізмів (на матеріалі роману О. Вайлда «Портрет Доріана Грея»).....	113
В'юнник Д.В., Резнік В.Г. Відтворення українських зменшувально-пестливих форм іменників і прикметників німецькою мовою (на прикладі поезії Лесі Українки).....	115
Іщенко В.С., Михайленко О.О. Специфіка перекладу детективної літератури як жанрово зумовленого типу тексту.....	116
Карнах Я.В., Резнік В.Г. Стратегії та мовні засоби вираження ввічливості в академічній комунікації німецькою мовою.....	118
Мурга М.С., Марчук В.В. Nutritional Impact of Elevated CO2 Levels: Biological Dilution Effect.....	119
Сердюк Є.В., Столбецька С.Б. Особливості перекладу термінів родів військ у французькій та українській мовах.....	120
Счастлива Д.М., Чернищук Ю.І. Перекладацькі трансформації у художньому тексті.....	122
Степенко Д.І., Береговенко Н.С. Проблема передачі гумору з англійської мови при перекладі аудіовізуального твору (на матеріалі фільму "Енола Холмс").....	124
Якимець Є.Я., Тимчук І.М. Функціонально-семантичні особливості евфемізмів у професійному мовленні психолога.....	126
Угарова А.К., Чернищук Ю.І. Термінографічні та лексикографічні аспекти дослідження фахової термінології.....	128
Царенко А.І., Чернищук Ю.І. Скорочення в сучасній англійській мові: способи творення та особливості функціонування.....	130
Степанцова К.О., Ігнатенко В.Д. Штучний інтелект і юридичний переклад.....	132
Пасічник М.В., Ігнатенко В.Д. Символіка образів у казці-притчі «Маленький принц»: літературознавчий і перекладознавчий аспекти.....	134
Кутова А.І., Ігнатенко В.Д. Передача емоційності у творі Антуана Де Сент-Екзюпері „Маленький принц“ та її відтворення в українському перекладі.....	135
Амірова Н.Р., Бараннікова Є.В., Хомчук О.П. Розвиток лідерства в організації.....	137
Артамонова М.Ю., Хомчук О.П. Психологічна зрілість як предиктор професійного успіху.....	138
Гичкевич О.І., Скуловатова О.В. Оптимізм як чинник психологічної стійкості персоналу організації (на прикладі закладу дошкільної освіти).....	140
Стойко В.В., Кобець Т.В., Хомчук О.П. Гендерні особливості професійного вигорання та копінг-стратегій медичних працівників.....	142
Поляковська К.А., Єршевський Н.А., Хомчук О.П. Комунікативна компетентність персоналу у процесі кар'єрного зростання.....	144
Савченко С.М., Марчук Д.Д., Ненгуш А.В., Хомчук О.П. Психологічні особливості самоефективності персоналу з різним досвідом і умовами діяльності.....	145
Скаковська Д.О., Алексєєва О.І. Ефективність психологічних методів підтримки командної взаємодії в умовах повітряних тривог.....	147
Хоменко Є.О., Хомчук О.П. Особливості прояву професійного вигорання у працівників, які працюють за гнучким графіком.....	150
Шарасенко І.Р., Хомчук О.П. Дослідження емоційного інтелекту як чинника ефективності діяльності працівників.....	152
Щербак Я.В., Алексєєва О.І. Професійне вигорання працівників закладу дошкільної освіти: організаційно-психологічний аспект.....	153
Черняк О., Алексєєва О.І. Життєстійкість працівників як чинник професійної ефективності в	